

VALTION KOULUKOTIEN OMAVALVONTAOHJELMA

Hyväksytty: Valtion koulukotien johtoryhmä 5/2024

Sisällysluettelo

JOHDANTO	3
TEHTÄVIEN LAINMUKAINEN HOITAMINEN JA SOPIMUSTEN NOUDATTAMINEN	3
PALVELUIDEN SAATAVUUS JA JATKUVUUS	5
PALVELUIDEN LAATU	6
RISKIENHALLINTA	6
PUUTTEELLISUUKSIEN KORJAAMINEN	6
PALVELUIDEN TURVALLISUUS	8
HENKILÖSTÖN PEREHDYTTÄMISPROSESSI JA TÄYDENNYSKOULUS	8
PALVELUNJÄRJESTÄJÄN, -TUOTTAJAN JA HENKILÖKUNNAN ILMOITUSVELVOLLISUUS	9
ASIAKKAIDEN YHDENVERTAISUUS	9
ASIAKASPALAUTTEEN KERÄÄMINEN JA HYÖDYNTÄMINEN	10
ASIAKKAAN OIKEUSTURVA	11
SEURANTAAN PERUSTUVIEN HAVAINTOJEN JA NIIDEN PERUSTEELLA TEHTÄVIEN TOIMENPITEIDEN JULKAISEMINEN	12

JOHDANTO

Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden valvonnassa korostuu palvelunjärjestän ja palveluntuottajan oma vastuu toiminnan asianmukaisuudesta ja palveluiden laadusta sekä asiakas- ja potilasturvallisuudesta. Sosiaali- ja terveydenhuollon valvontalain mukaan Valtion koulukodeilla on sekä palvelun järjestäjän että palvelun tuottajan tehtävä ja vastuu.

Omavalvonta on asiakas- ja potilasturvallisuustyötä, laatutyötä ja hyvää asiakaspalvelua. Omavalvonnalla varmistetaan asiakkaiden yhdenvertaisuus sekä palvelujen saatavuus, jatkuvuus, turvallisuus ja laatu. Omavalvonta on koko henkilöstön toteuttamaa jatkuvaa palveluiden seuranta ja kehittämistä, parhaimmillaan omavalvonta on koko henkilökunnan jokapäiväistä toimintaa.

Omavalvonta on valvonnan ensisijaisin muoto. Se on toiminnan jatkuvaa arviointia ja kehittämistä. Omavalvonnalla varmistetaan toiminnan toteutus lainmukaisesti ja sopimuksia noudattaen. Omavalvonta on ennakoivaa ja aktiivista toimintaa, riskitilanteiden tunnistamista ja epäkohtiin puuttumista. Omavalvonnalla tarkoitetaan kaikkia niitä keinoja ja toimia, joilla Valtion koulukodit palvelunjärjestäjänä ja -tuottajana valvoo, seuraa ja arvioi toimintaansa.

Valtion koulukodeissa omavalvontaa toteutetaan kolmella tasolla. Palvelunjärjestäjänä ja -tuottajana Valtion koulukodit varmistaa vastuulleen kuuluvien tehtävien ja palveluiden lainmukaisen järjestämisen lapsen oikeudet turvaavalla tavalla. Organisaation omavalvonnan tehtäviin kuuluu palvelun yhteensovittaminen, viranomaisen toimivallan käyttö, hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen, lainsäädännön edellyttämä koulutus- ja tutkimustoiminta sekä osaamisen, valmiuden ja toiminnan edellyttämän ammattihenkilöstön riittävyys.

Palveluyksikön omavalvonnalla tarkoitetaan yksittäisen koulukotiyksikön, palveluyksikön, omatoimista laadun varmistamista siten, että toiminnassa toteutuu lainsäädännön, sopimusten ja laatusuositusten sekä omat toiminnan laatuvaatimukset. Omavalvontaa ohjaa yksikön kirjallinen omavalvontasuunnitelma ja lääkehoitosuunnitelma. Omavalvontasuunnitelmalla tarkoitetaan laadun sekä asiakas- ja potilasturvallisuuden varmistamiseksi suunniteltujen menettelyjen kirjallista kuvaamista ja siinä käytettäviä asiakirjoja.

Henkilöstö toteuttaa omavalvontaa erilaisissa työtehtävissä. Omavalvontaan kuuluu lakien ja ohjeiden noudattaminen, osaamisen ja työtehtävissä vaadittavan toimintakyvyn kehittäminen, asiakaspalautteen vastaanottaminen, työhön liittyvien riskien tunnistaminen, lasten hoidon, kasvatuksen ja opetuksen suunnittelu yhdessä lapsen ja lapsen perheen kanssa, tehtyjen suunnitelmien toteutus, sekä yksikön toimintakäytänteiden jatkuva parantaminen yksikön lapsen parhaaksi. Omavalvonnassa korostuu esihenkilön vastuu.

Henkilöstöllä on ilmoitusvelvollisuus, mikäli tehtävissään huomaa tai saa tietoonsa epäkohdan tai epäkohdan uhan asiakkaan sosiaali- tai terveydenhuollon toteutumisessa. (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta 2023; 29-30 §)

Tämä omavalvontaohjelma sisältää Valtion koulukodeille kuuluvan palvelun omavalvonnan periaatteet. Omavalvontaohjelma on strateginen asiakirja, joka määrittää Valtion koulukotien omavalvonnan menettelytavat. Omavalvontaohjelmassa kuvataan, miten Valtion koulukodeissa noudatetaan, järjestetään ja toteutetaan sille kuuluvia kuuluvia velvoitteita. Omavalvontaohjelmassa kuvataan tavat, joiden avulla palvelun toteutumista, turvallisuutta ja laatua seurataan, arvioidaan ja kehitetään.

Omavalvontaohjelma toimii ohjaavana asiakirjana suhteessa yksikkökohtaisiin omavalvontasuunnitelmiin.

Omavalvontaohjelma on nähtävillä Valtion koulukotien verkkosivuilla ja sähköisessä Kartta- järjestelmässä.

TEHTÄVIEN LAINMUKAINEN HOITAMINEN JA SOPIMUSTEN NOUDATTAMINEN

PALVELUNJÄRJESTÄJÄ JA -TUOTTAJA: Valtion koulukodit

Y- TUNNUS: 0186550-8

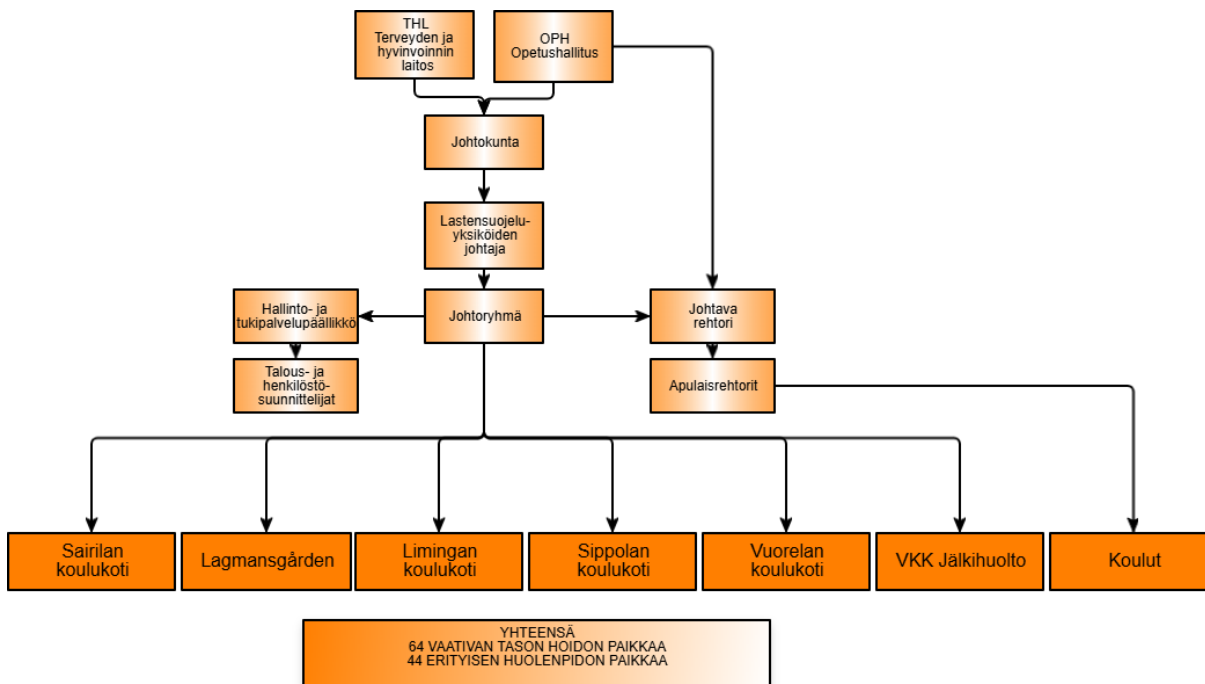
VALTION KOULUKOTIEN OMAVALVONTAOHJELMA

LUPA: [Valtion koulukotien toiminnasta on säädetty Laissa Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisista lastensuojeluyksiköistä \(1379/2010\)](#)

VALTION KOULUKODIT: Valtion koulukodit on vaativan sijaishuollon ja vaativan erityisen tuen perusopetuksen valtakunnallinen palvelunjärjestäjä ja -tuottaja. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos ja Valtion koulukodeissa järjestettävän perusopetuksen osalta Opetushallitus vastaavat Valtion koulukotien tulohajauksesta. Valtion koulukodeilla on johtokunta, jonka Terveyden ja hyvinvoinnin laitos asettaa neljäksi kalenterivuodeksi kerrallaan. Valtion koulukotiyksiköitä ovat Lagmansgården (Pedersöre), Liminka (Liminka), Sairila (Mikkeli), Sippola (Kouvola) ja Vuorela (Vihti).

Tehtävien lainmukaista hoitamista ohjaa lastensuojelulaki ja perusopetuslaki. Palvelun hankinnasta laaditaan lapsikohtainen sopimus sijoittajahyvinvointialueen tai Helsingin kaupungin kanssa.

Ohjeissa, säännöissä, talous- ja henkilöstöhallinnon prosesseissa sekä valvonta- ja rajoitusmenettelyissä on huomioitu lainsäädännön vaatimukset sekä noudatettu Valtion koulukotien työjärjestystä ja ohjesääntöä.

PALVELUIDEN SAATAVUUS JA JATKUVUUS

Valtion koulukodit tuottavat vaativan hoidon palveluita, vaativan hoidon asuinyksikköhoitoa, erityistä huolenpitoa ja jälkihuollon palvelua. Lisäksi Valtion koulukotien koulussa järjestetään perusopetusta ja tutkintokoulutukseen valmentavaa opetusta. Laissa Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisista lastensuojeluyksiköistä Valtion koulukotien tehtäväksi määritellään kasvatuksen, hoidon ja perusopetuksen ja siihen liittyvän muun opetuksen antaminen sellaisille lastensuojelulain sijais- tai jälkihuoltoon sijoitetuille lapsille ja nuorille, joita ei voida tarkoituksenmukaisesti kasvattaa ja hoitaa muussa lastensuojeluyksikössä ja jotka eivät sairautensa vuoksi tarvitse muualla annettavaa hoitoa. Valtion koulukodeissa voidaan antaa myös sosiaalihuoltolaissa tai terveydenhuoltolaissa tarkoitettuja mielenterveyspalveluja.

Palveluiden saatavuudella tarkoitetaan sitä, että Valtion koulukodit pystyvät tarjoamaan riittävästi sille määriteltyjä palveluja sekä sitä, että lapsi saa tarpeitaan vastaavia palveluja oikea-aikaisesti. Palveluiden jatkuvuudella tarkoitetaan lapsilähtöistä hoidon jatkuvuutta ja henkilöstölähtöistä palveluiden jatkuvuutta.

PALVELUIDEN LAATU

Valtion koulukotien prosesseja ohjaa ISO9001-laatusertifikaatti ja ISO45001 -työterveyden ja turvallisuusjohtamisen sertifikaatti. Toimintaa tukee Valtion koulukotien laatujärjestelmä Kartta, joka tukee toiminnan kehittämistä yhdessä henkilöstön, lasten ja lasten perheiden sekä sidosryhmien kanssa. Järjestelmä on rakennettu Balanced Score Card (BSC) mukaisella tavalla: Talous, asiakkaat, henkilöstö, prosessit.

Laadunhallinnalla tarkoitetaan menettelytapoja, prosesseja ja järjestelmiä, joiden avulla varmistetaan sekä kehitetään toiminnan ja palvelun laatua. Laadunhallinta kattaa laadun suunnittelun, varmistamisen, ohjauksen ja kehittämisen. Laadunhallinnan tehtävänä on auttaa toiminnan ja sen vaikuttavuuden jatkuvassa parantamisessa ja kehittämisessä.

Keskeisiä työkaluja ovat organisaation johdon viikoittaiset johtoryhmäkokoukset sekä kuukausittaiset laatu- ja strategiakokoukset sekä laatujohtoryhmätyöskentely. Organisaation johto tarkastelee vuosikellon mukaisesti asiakaspalauteet, henkilöstöltä ja asiakkailta tulleet aloitteet ja palautteet sekä raportoidut poikkeamat. Vuosittaiset johdonkatselmuksot, riskianalyysit, haittojen ja vaarojen kartoitukset sekä sisäiset ja ulkoiset auditoinnit tukevat toiminnan arviointia ja kehittämistä niin organisaatio- kuin yksikkötasolla.

Kartta- järjestelmä toimii koko henkilöstön ohjauksen, tiedonkulun, seurannan, kehittämisen ja arvioinnin sekä perehdytyksen välineenä. Koko henkilöstö toteuttaa omavalvontaa ja osallistuu toiminnan kehittämiseen sekä raportoi poikkeamia, aloitteita ja palautteita.

RISKIENHALLINTA

Omavalvonta on käytännön riskienhallintaa. Valtion koulukotien toimintaa kehitetään tunnistamalla niitä kriittisiä kohtia, joissa toiminnalle asetettujen vaatimusten ja tavoitteiden toteutuminen on vaarassa. Kun epäkohdat ja riskit on tunnistettu, organisaation, tai yksittäisen yksikön, prosesseihin tehdään tilannetta korjaavia muutoksia. Riskienhallinta edellyttää avointa ja turvallista työilmapiiriä sekä luottamusta esihenkilöitä kohtaan toimintaan liittyvien epäkohtien esiin tuomiseksi.

Valtion koulukotien sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perustana toimii sähköinen laatujärjestelmä Kartta, jossa kuvataan palvelujen keskeiset prosessit, toimintakäsikirjat sekä työ- ja toimintaohjeet. Järjestelmä sisältää poikkeamien käsittelyn, riskienhallinnan, haittojen ja vaarojen kartoituksen sekä aloite- ja palautejärjestelmän. Valtion koulukotiyksiköiden omavalvontasuunnitelmissa kuvataan tarkemmin toimintaan liittyviä riskejä.

Riskit käydään johdon toimesta systemaattisesti läpi vuosikellon mukaan 3–4 kertaa vuodessa. Laajamittainen riskiarvio tapahtuu vuosittain johdon katselmuksen yhteydessä, jolloin arvioidaan myös Valtion koulukotien toimintaa suhteessa lakeihin ja asetuksiin.

Valtion koulukotien riskienhallinnassa riskejä tunnistetaan sisäisten ja ulkoisten auditointien, johdon katselmuksen, SWOT-analyysin ja poikkeamien analyysin yhteydessä. Johdon tehtävä on analysoida toiminnan kannalta tärkeimmät riskit.

PUUTTEELLISUUKSIEN KORJAAMINEN

VALTION KOULUKOTIEN OMAVALVONTAOHJELMA

Asiakas- ja potilasturvallisuuden tilaa seurataan säännöllisesti esimerkiksi vaara- ja haittatapahtumien sekä poikkeamailmoitusten kautta. Valtion koulukodit korjaa vaaratapahtuma- ja poikkeamailmoitusten perusteella havaitut epäkohdat mahdollisimman pian turvatakseen hyvän hoidon, opetuksen ja huolenpidon toteutumisen.

Puutteellisuuksien korjaamisessa otetaan huomioon myös lapselta ja lapsen perheeltä sekä läheisiltä saatava palaute, henkilöstöltä säännöllisesti kerättävä palaute sekä valvontaviranomaisohjaus. Valtion koulukodit on varmistanut, että valvontalaissa olevat säädökset henkilökunnan ilmoitusvelvollisuudesta ja siitä tiedottamisesta on kuvattu yksiköiden omavalvontasuunnitelissa.

Valtion koulukodeilla on velvollisuus ilmoittaa välittömästi valvontaviranomaiselle toiminnassa ilmenneet asiakas- ja potilasturvallisuutta olennaisesti vaarantaneet epäkohdat.

Koulukotiyksiköiden omavalvontasuunnitelmissa kuvataan konkreettisesti, miten havaitut epäkohdat korjataan. Palveluiden saatavuudessa, jatkuvuudessa, turvallisuudessa ja laadussa sekä asiakkaiden yhdenvertaisuudessa havaittujen puutteiden korjaamisesta vastaa Valtion koulukodit.

PALVELUIDEN TURVALLISUUS

Omaevalvontaa toteutetaan osana laadunhallintaa sekä asiakas- ja potilasturvallisuutta. Turvallisuuden prosesseja kehitetään osana laadun kehittämistä. Valtion koulukodeilla on yhteinen turvallisuuspolitiikka ja turvallisuustavoitteet, joiden toteutumista arvioidaan vuosittain.

Valtion koulukotien turvallisuuspolitiikka

Valtion koulukodit sitoutuvat jatkuvaan turvallisuuden parantamiseen ja turvallisuusrakenteiden ylläpitämiseen, missä johto toimii esimerkkinä ja suunnannäytäjänä.

Ymmärrys turvallisuuden systeemisyydestä ja systeemisyyden jalkauttamisesta henkilöstölle kuuluu johdolle ja esihenkilöasemassa toimiville. Henkilöstön osallistaminen on tae turvallisuuden kehittämiseen.

Työturvallisuutta, asiakas- ja potilasturvallisuutta sekä tietoturvaä kuvataan tarkemmin yksiköiden omaevalvontasuunnitelmissa.

HENKILÖSTÖN PEREHDYTTÄMISPROSESSI JA TÄYDENNYSKOULUS

Valtion koulukodeilla on yhteinen perehtymisopas ja perehtymisen Vuolearning- kurssialusta, joita täydennetään yksikkökohtaisilla perehdytysuunnitelmillä. Perehdytys varmistetaan työntekijältä perehdytysprosessin päätteeksi.

Valtion koulukodit täydennyskouluttaa henkilökuntaa jatkuvan oppimisen periaatteella kehittääkseen henkilöstön valmiuksia oman työn ja toiminnan arviointiin sekä sen kehittämiseen ja tarjotakseen lapselle mahdollisimman laadukkaan hoidon, opetuksen ja huolenpidon. Täydennyskoulutusten lisäksi Valtion koulukodit ovat mukana useissa hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kehittämis- ja tutkimushankkeissa.

Jokainen työntekijä suorittaa seuraavat koulutukset

- Lääkehoidon teoriakoulutus
- Tietosuojan ABC
- Lastensuojelulain mukaiset rajoitukset
- Hygieniapassi
- Ensiapu- ja turvallisuus
- AVEKKI – väkivallan ennaltaehkäisy ja hallinta -koulutus

PALVELUNJÄRJESTÄJÄN, -TUOTTAJAN JA HENKILÖKUNNAN ILMOITUSVELVOLLISUUS

Henkilöstöllä on ilmoitusvelvollisuus, mikäli tehtävissään huomaa tai saa tietoonsa epäkohdan tai epäkohdan uhan asiakkaan sosiaali- tai terveydenhuollon toteutumisessa taikka muun lainvastaisuuden. (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta 2023; 29-30 §)

Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöllä, ja Valtion koulukodeilla palveluntuottajana ja -järjestäjänä, on lakisääteinen velvoite ilmoittaa asiakas- tai potilasturvallisuutta vaarantavasta epäkohdasta tai sen uhasta.

Ilmoitus tehdään aina ensisijaisesti esihenkilölle.

Jos asiaa ei korjata viivytyksettä, siitä voi ilmoittaa aluehallintovirastoon. Ilmoituksen voi tehdä aluehallintovirastojen sosiaali- ja terveydenhuollon epäkohta- lomakkeella, joka löytyy <https://avi.fi/asioi/henkiloasiakas/valvonta-ja-kantelut#item-hvWhcFyKtK1z-211189332>.

Lomake täytetään ja lähetään oman alueen aluehallintoviraston kirjaamoon. Aluehallintovirastot suosittelevat lomakkeen lähettämistä turvasähköpostilla.

Ilmoituksen tehneeseen henkilöön ei saa kohdistaa kielteisiä vastatoimia tehdyn ilmoituksen seurauksena.

ASIAKKAIDEN YHDENVERTAISUUS

Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) tarkoituksena on edistää yhdenvertaisuutta, ehkäistä syrjintää ja tehostaa syrjinnän kohteeksi joutuneen oikeusturvaa. Lapsen oikeudet turvataan ilman lapsen tai hänen huoltajansa rotuun, ihonväriin, sukupuoleen, kieleen, uskontoon, poliittisiin tai muihin mielipiteisiin, kansalliseen, etniseen tai sosiaaliseen alkuperään, varallisuuteen, vammaisuuteen, syntyperään tai muuhun seikkaan liittyvää erottelua. Lapsen syrjintä on kielletty paitsi hänen omien myös hänen huoltajansa ominaisuuksien perusteella. Siten lasta suojellaan myös syrjinnältä ja rangaistukselta, jotka perustuvat hänen huoltajiensa tai perheenjäsentensä asemaan, toimintaan, mielipiteisiin tai vakaumuksiin.

Lasten yhdenvertaisuutta pyritään turvaamaan Valtion koulukotien yhteisellä strategialla ja arvoilla. Kaiken keskiössä on lapsi ja lapsen perhe. Valtion koulukodeissa laaditaan yksiköittäin Hyvän kohtelun suunnitelma yhdessä henkilöstön ja lasten kanssa.

Valtion koulukotien arvot

Turvallisuus

VALTION KOULUKOTIEN OMAVALVONTAOHJELMA

Koulukotiyhteisön jäsenten turvallisuus on kaikessa toiminnassamme ehdoton periaate. Meillä lapsi on turvassa myös voidessaan huonosti.

Hyvä perehdytys, täydennyskoulutus, ennakointi ja jatkuva parantaminen ovat keskeisiä keinojamme turvalliselle arjelle.

Osallisuus

Jokaisella lapsella ja perheellä on oikeus tulla kohdatuksi ja kuulluksi.

Arvostamme jokaisen lapsen ja perheen ainutlaatuisuutta ja asiantuntijuutta omassa elämässään. Haluamme, että jokainen työntekijä voi kokea osallisuutta työyhteisössä.

Hyödynnämme kokemusasiantuntijuutta toiminnan suunnittelussa ja kehittämisessä. Kunnioitamme kaikessa toiminnassamme lapsen kokemusta ja osallisuutta.

Inhimillisuus

Kohdatuksi ja kuulluksi tuleminen on jokaisen ihmisen perustarve. Kohtaamme kaikki toisemme kunnioittavasti. Ymmärrämme, että jokaisella kohtaamisella ja hetkellä on merkitystä. Jokaisen aikuisen tehtävä on luoda sinnikkäästi yhteyttä lapseen. Jokainen päivä on uusi mahdollisuus luoda uusia muistoja ja kirjoittaa uutta omaa tarinaa.

Toivon ylläpitäminen on keskeinen tekijä hyvän elämän kokemisessa ja silloin, kun elämässä tapahtuu yllättäviä asioita. Toivo on myös taito, jota haluamme välittää. Unelmatyöskentely on käytössämme oleva menetelmä.

Lapsilähtöisyys

Meillä jokainen lapsi on arvokas ja yksilöllinen.

Kohtelemme lapsia tasa-arvoisesti ja oikeudenmukaisesti turvallisessa toimintaympäristössä turvallisten ja osaavien aikuisten ympäröimänä. Rakenteemme mahdollistavat haavoittuvimmassa asemassa olevien lasten lapsilähtöisen hoivan, huolenpidon ja opetuksen.

ASIAKASPALAUTTEEN KERÄÄMINEN JA HYÖDYNTÄMINEN

Valtion koulukodeilla on käytössä Pulssi- asiakaspalautemalli, joka korostaa lasten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia omassa asuinympäristössään sekä ottaa huomioon myös lapsen verkoston ja henkilökunnan hyvinvoinnin. Pulssi- kysely toteutetaan sijoitettuna oleville lapsille 10 kertaa vuodessa, perheille kaksi kertaa vuodessa ja sosiaalityöntekijöille yhden kerran vuodessa. Henkilöstön osalta Pulssi- kysely toteutetaan kolmesti vuoden aikana.

Pulssi- kyselyn tavoitteena on kerätä tietoa palveluiden laadusta ja vaikuttavuudesta sekä kartoittaa perheiden ja sosiaalityöntekijöiden näkemystä yhteistyön toimivuudesta. Henkilöstölle toteutettavan kyselyn pohjalta kartoitetaan henkilökunnan hyvinvointia, vahvuuksia sekä kehittämiskohteita.

ASIAKKAAN OIKEUSTURVA

Lapsella on oikeus saada asianmukaista ja laadultaan hyvää palvelua. Hoidon ja toimenpiteiden vaihtoehtoista on kerrottava avoimesti sekä ymmärrettävästi ja lasta on kohdeltava loukkaamatta hänen ihmisarvoaan, vakaumustaan tai yksityisyyttään.

Lapsen oikeusturvaan liittyvissä asioissa toimitaan Valtion koulukotien yhteisten periaatteiden mukaisesti ja apuna käytetään ”Uskomme sinuun, usko sinäkin” –opasta, joka on osa Hyvän kohtelun suunnitelmaa.

Lapselle kerrotaan oikeudesta valittaa ja eri valituskanavista. Koulukodin toiminnasta ja mahdollisista epäkohdista voi valittaa ja olla tarpeen mukaan yhteydessä lapsen asioista vastaavaan sosiaalityöntekijään, eduskunnan oikeusasiamieheen ja aluehallintovirastoon sekä lapsiasiavaltuutettuun tai hallinto-oikeuteen.

Hyvinvointialueiden sosiaali- ja potilasasiamiehet sekä muut viranomaiset ovat nähtävillä yksiköiden omavalvontasuunnitelmissa, joissa kuvataan tarkemmin eri valitusprosessit.

SEURANTAAN PERUSTUVIEN HAVAINTOJEN JA NIIDEN PERUSTEELLA TEHTÄVIEN TOIMENPITEIDEN JULKAISEMINEN

Tältä osin Valtion koulukotien omavalvontaohjelmaa ollaan päivittämässä.